

SEXY SEMANTIEK

Door: Gert Goris

Er zijn van die woorden die je vroeger bijna nooit hoorde. Behalve in bepaalde kringen. Semantiek is zo'n woord. Taalkundigen gebruikten het. Voor de zekerheid heb ik het opgezocht in de laatste 'Dikke' Van Dale (achtste druk, zevende oplage, 1969). Het is immers een lang bestaand woord en qua inhoud zal het niet zijn veranderd. 'Leer van de betekenis der woorden' staat er. Maar in de tiende druk uit 1976 is daaraan toegevoegd '2. (logica) leer van de interpretatie van formele systemen'. De betekenis evolueert dus.

Nu is het een hype. Sinds het Semantische Web heeft 'iedereen' het over semantiek. Overigens vaak zonder te weten wat het betekent.

De betekenis van het woord waarmee we de leer van de betekenis der woorden aangeven blijkt een spraakverwarring te veroorzaken.

Dat geldt ook voor een van de bouwstenen van het Semantische Web: ontologieën. Iemand schreef eens dat voor degenen die actief zijn betrokken bij de ontwikkeling van het SW ontologieën 'sexy' zijn.

Maar wat zijn het eigenlijk? En welke rol spelen ze? En waarom zijn ze sexy?

Ze geven betekenis aan het SW en men refereert aan classificaties, taxonomieën en thesauri.

Naast taalkundigen en biologen houden van oudsher bibliothecarissen zich bezig met deze problematiek. Maar nu zien we dat deskundigen de betekenissen niet meer eenduidig benoemen.

Ik stel me een bijeenkomst van deskundigen voor.

Class, Thesau, Taxo, Bevo en Bang, die elk hun sporen hebben verdiend in de ontwikkeling van woordsystemen, zitten bijeen. Ik mag erbij zijn om de prangende vraag te stellen: 'Als ik zeg ontologie, wat zegt u dan?'

Bang: 'In mijn filosofie hebben we het dan over het hogere, ja, zeg maar de schepping. Ontologie bestudeert de oorsprong van ons bestaan en de structuur van de werkelijkheid.'

Class zit op het puntje van zijn stoel en roept verhit: 'Een ontologie categoriseert de dingen die voorkomen of kunnen voorkomen en dat is wat het is.'

Thesau vindt dat een ontologie refereert aan semantisch begrip en roept: 'Het is het conceptuele geraamte van kennis.'

Er zijn van die woorden die je vroeger bijna nooit hoorde.
Behalve in bepaalde kringen. Semantiek is zo'n woord

Taxo is echter van mening dat we het moeten zien in het kader van het SW en dan is het een concrete syntactische structuur die de betekenissen binnen een domein modelleert.

Tenslotte Bevo. Ze zit al een tijdje zenuwachtig op haar stoel te draaien. Een beetje verlegen zegt ze: 'Ontologieën gaan vooral over relaties en dat maakt het juist zo spannend.'

De deskundigen knikken elkaar betekenisvol toe.

Mijn conclusie is dat we het allemaal over hetzelfde hebben en tegelijkertijd ziet iedereen er op een andere manier iets moois in. En dat maakt, denk ik, ontologieën zo sexy.

Ik moet denken aan wat een collega zei over semantiek en ontologieën: 'It's all about making sense of the world'.

Gert Goris is adjunct-bibliothecaris en hoofd documentaire informatie bij de Universiteitsbibliotheek van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR).